

חמש עשרה נשים פרק ראשון יבמות פ.

מסורת הש"ס

(א) הרויות ט., (ב) "ויל צד"ל
מזליס, (ג) קר חלמק מנשגה
הרויות ט., (ד) הרויות דף
ה., (ה) פסחים ה. קדושין
ד' צ"מ זה. שבעות י.
וצדס חמלן עת.
כרויות כב., (ס) שגח סח:
[הרויות ח.], (ז) הרויות ה.
(ח) שס., (בכרסו טו.
"ש"כ, (ט) מנחום פ.],
ל קלמן י., (דף קב. עריות
פ"ד מנחם, (י) ברכות לו.
כילה יא., (י) במדבר טו.,
[הרויות ח.], (יא) וירקב
ד., (יב) במדבר יז.,
(יג) שס., (יד) ויע"ע חס'
יוחנא פ.], (טו) גליות ק' עין
מהש"ל

תורה אור השלם

1. וְנֹדַעְהָ תְּחִסָּתָא אֲשֶׁר
 תְּחִסָּתָא עֲלֵיהָ הַקִּדְשָׁא
 הַקִּדְשָׁא פֶּן בִּן קִבְרָא
 לְתַסָּתָא וְהִבְיָאוּ אֹתוֹ
 לְפָנֵי אֱחָל מַעֲרָה׃
 וְיִקְרָא עַד דִּי
 2. וְאִשָּׁה אֶל אֲחִיקָה לֹא
 תִּקְחָה לַעֲרֹךְ גִּלְזוֹת
 עֲרֻקְתָּה עֲלֵיהֶן בְּחַיָּה׃
 וְיִקְרָא יֵה יֵה
 3. אִם אֲבָחִן תְּקִשְׁיָא
 תְּחִסָּתָא אֲשֶׁר אֲשַׁמְתָּה יִהְיֶה
 וְהַקִּדְשָׁא לִּי תְּחִסָּתָא אֲשֶׁר
 תִּקְחָא פֶּן בִּן קִבְרָא תִּמְסִי
 לִּי לְתַסָּתָא׃ וְיִקְרָא דִּי
 4. אֲשֶׁר נִשְׂאִי אֲחִיקָה
 וְהַקִּדְשָׁא אֲחֵת מִכָּל מַעֲרָתָא
 ״ אֲלֹהֵיוּ אֲשֶׁר לֹא
 תְּעִשְׂיָהּ בִּשְׁמֵינָהּ אֲשֶׁר לֹא
 וְיִקְרָא דִּי כֹכַךְ
 וְאִם נִשְׂאִי מִמֶּנּוּ תְּחִסָּתָא
 בִּשְׁמֵינָהּ מִמֶּנּוּ הֶאֱרָץ
 בִּשְׁמֵינָהּ אֲחֵת מִמַּמּוֹת ״
 אֲשֶׁר לֹא תְּעִשְׂיָהּ
 וְיִקְרָא דִּי כֹכַךְ
 וְאִם נִשְׂאִי עַד עֲרֹךְ יִשְׂרָאֵל
 יִשְׁגּוּ וְנִזְעַלְם דְּכֵר מִעֵינֵי
 הַקִּדְשָׁא וְיִשְׁעוּ אֲחֵת מִכָּל
 מַעֲרָתָא ״ אֲשֶׁר לֹא תְּעִשְׂיָהּ
 וְיִקְרָא דִּי כֹכַךְ
 6. וְהִיא אֶל מִעֵינֵי הָעֶדְרָה
 בִּשְׁמֵינָהּ לִשְׁלֵחָה וְיִשְׁעוּ כָּל
 הָעֶדְרָה פֶּן בִּן קִבְרָא יִשְׁגּוּ
 לַעֲלֹקָה לְרִיחַ יִיחָח לִי
 וּמִתְחַנֵּן וְנִזְעַלְם מִבְּחֻשְׁתִּי
 וְשִׁעֲרֵי עֵצִים אֲחֵת
 לְתַסָּתָא׃ מִבְּרֵדוּר כִּי כֹכַךְ
 7. וְאִם נִשְׂאִי אֲחֵת תְּחִסָּתָא
 בִּשְׁמֵינָהּ וְהַקִּדְשָׁא עַד בַּת
 שְׁנֵתָה לְתַסָּתָא׃
 מִבְּרֵדוּר כִּי כֹכַךְ
 8. הָאֲדֹרִן בְּבֵינֵי יִשְׂרָאֵל
 וְלִבְרָה הֵיךְ חֲבוֹכִים חֲרִירָה
 אֲחֵת יִיחָה לֹא כֵּל לַעֲשֶׂה
 בִּשְׁמֵינָהּ׃ וְהַנֶּשֶׁף אֲשֶׁר
 תְּעִשְׂהָ בִּין רֵמָה מִן
 וְהַקִּדְשָׁא וְכֵן הָיָה אֲחֵת
 הָיָה מִגְדֹּר וְנִבְרָתָהּ
 הַנֶּשֶׁף הַמִּבְרֵדוּר מִקְרֵב
 עֲנֻה׃

הגהות הב"ח

- (א) רש"י ד"ה תורה וכו'
כתיב בפרשת עזרת
כוכבים: (ב) ד"ה מה
עזרת כוכבים דבר כל"ל
ותיבת על נמחק:

וְלֹא בַעֲבוּדָה כּוֹכְבִּים. אֵין חִיבִין כָּבוֹד לְהֵיבֵא פֶּר לַעֲוֹלָה וְשַׁעֲרֵי
לְחַטָּאת: אֵלֹא עַל דְּבַר שְׂחִיבִין עַל זְדוּנוֹ כְּרַם וְעַל שְׁגָגָתוֹ הַטָּהֵל.
בְּכַוֵּן יָצִיחַ וְקִטְרוֹר וּסְכוּךְ וְהַשְׁתַּחֲוֹוָה אֲבָל מִמַּחֲסֵן וּמִמֶּסֶךְ לֹא וְהָךְ
וְהִדְרָשׁ מַעֲלֵיהָ נִפְקָא כְּדַמְפָּרָא וְאִזְלִי: וְנֹאמַר לְהֵן עֲלִים. בְּחֵימָה שְׂחֵלָה
מוֹפְתָה לְדַרְשָׁא: לֹא שְׂחֵמָה פֶּרָא. כְּלוּמַר
לְאִשְׁמֹתָא כְּאִשְׁמָתָה כָּבוֹד: וְלֹא בַעֲבוּדָה כּוֹכְבִּים.
קֶרֶבֶן עֲבוּדָה כּוֹכְבִּים
בְּפֶרֶשֶׁת שֶׁלָּךְ וְכִי תִשְׁגֹּשׁ: מַעֲיִי
מַעֲיִי. מִפֵּי הָעֵלֶם דְּבַר: וְאֵם נֶפֶשׁ
אִחָא. הָתֵם כְּמִיד בְּפֶרֶשֶׁת שֶׁלָּךְ וְכִי
מַעֲלִינִן. מִכָּבוֹד וְהֵם: יִלְפִינִי לְהוֹ
מִפֵּי הָעֵלֶם: טוֹרָה אִחָא. לַעֲנִין קֶרֶבֶן
כְּמִיד (6) בְּפֶר עֲבוּדָה כּוֹכְבִּים. טוֹרָה

כל המורה במשמע הוקשה כל המורה
לענין קרבן לעבודת כוכבים: מה
עבודת כוכבים (ב) על דבר שזדונו
כרת ושגגתו חטאת. כדכתיב: והנס
והנפש אשר תעשה ציד רמה ונכרתה^ה
אלמלא כולה פרשתא בדבר שזדונו כרת
ושגגתו חטאת ממשע: אשכחן יחיד
וגשיא ומשיח. בזה הדיקושה לא משמע
אלא אלא הני דכתיב והנפש ואלו לזדון
במשמע הני יחידים: קראי כתיבי
בפרשת ואם נפש אחת^ט בעבודת
כוכבים: אמר קרא. גבי יחיד וגשיא
ומשיח: ואם נפש. וי"ו מוסיף על
ענין ראשון: וילמד עליון מסתכון.
לזכור מהיחידים: יליף מעיני מעיני.
שאר מלות מעבודת כוכבים:
מקרבנותיהם. עיר הנדחת: יכול נחלק
במקרבנותיהם. חס עדזו בני עיר
אחמה עבודת כוכבים בשוגג. בני עיר
החלוקים בקרבנם שלא יבא כל אחד
לקרבנו שעירה יחיד: ס"ל ו'. אין
החלוקים מתורת יחיד אלא רוב ישראל
ואו כולן כדכתיב ואם מעיני העדה
(המדבר טו) אכל בני עיר אחת יחידים
הם. והורא. היינו העלם דבר
ששהורו ב"ד שהעבודת כוכבים מותרת
ועשו צבור על פיהם: א"ר. אפי' לא
משמעת לה קרבן לחלק נימא לריכס
הבני מרובים חילוק בין יחיד וליכא
ההלכה אין להם כפרה קמ"ל: אמו
באחריו אביו. שגאיה אחיו מאביו
אחרי כן ומת בלא זרים וגפלה לפני
הבית: לייבום. בפלוגתא ד"ר יסודה
ורבנן. כדאמר' לעיל (ד' ד.) ורבי
היהודה אוסר באנוסת אביו ול' יהודה
אלא משכחת לה אם נופלת לפני בנה
לייבום אלא לרבנן ובאנוסה ולהכי לא
מתא לה דפלוגתא לא קא מיירי: והרי
איסור מזה ואיסור קדושה. לקמן
בפרק מ"ד כו' (ד' ב.) כל שאיסורה
איסור ערוה לא חוללת ולא מתייבמת
איסור מזה כגון שניות מד"ס
כדמפרש לקמן בפ"ב (כ"א) או איסור
קדושה כגון שגפלה לפניו ממורת או
מתייבמת שהיא בלאו חוללת ולא
מתייבמת חוללת דלא אלים איסור ולא
בלא כרת לאפקושי ייבום לגמרי ולא
מתייבמת דהא אסורה לא. ופליגי ריע
דאמר בפ' החולץ (לקמן ד' מט.) חייבי
לגלואין כחייבי כריתות דקטני איזו
ממזר כל שאר בשר שהוא בלא יבא
דיש ממזר מחייבי לגלואין ולר"ע אלים
לגלוא למיפטרה בלא כלום כערוה גמור:
אם הדרום. כרת ערוה מתייבמת:

בית הלל אינה משנה

מה להלן דבר שחייבין על
נקט לישנא דמתני'
חטאת לא קיס
בעבודת כוכבים אתי

ולא בעבודת כוכבים אלא על דבר שחייבין
על זדונו כרת ושגגתו חטאת ^א ותנן נמי ^ב כל
מצוה שבתורה שחייבין על זדונו כרת ועל
שגגתו חטאת יחיד מביא כשבה או שעירה
נשיא מביא שעיר משיח וב"ד מביאין פר
ובעבודת כוכבים יחיד נשיא ומשיח מביאין
שעירה ^ג צבור מביאים פר ושעיר פר לעולה
ושעיר לחטאת מה"מ ^ד דת"ר ^ה ונודעה
החטאת אשר חטאו עליה רבי אומר נאמר
כאן עליה ונאמר להלן ^ו עליה מה להלן דבר
שחייבים על זדונו כרת ועל שגגתו חטאת אף
כאן דבר שחייבין על זדונו כרת ועל שגגתו
חטאת אשכחן צבור משיח מגלן דכתיב
במשיח ^ז לאשמת העם הרי משיח כצבור
יחיד ונשיא אחיא ^ח מצות ^ט מצות ולא בעבודת
כוכבים אלא על דבר שחייבין על זדונו כרת
ועל שגגתו חטאת צבור בעבודת כוכבים
ילף ^י מעיני ^{יא} מעיני יחיד נשיא ומשיח ^{יב} מואם
נפש אחת אחד יחיד ואחד נשיא ואחד משיח
במשמע ^{יג} וי"ו מוסיף על ענין ראשון וילמד
תחתון מן העליון ורבנן האי סברא מנא להו
נפקא להו ^{יד} מדמקרי ליה ר' יהושע לבריה
^{טו} תורה אחת יהיה לכם לעושה בשגגה
והנפש אשר תעשה ביד רמה הוקשה כל
התורה כולה לעבודת כוכבים מה עובדת
כוכבים דבר שחייבין על זדונו כרת ועל
שגגתו חטאת אף כל דבר שחייבין על זדונו
כרת ועל שגגתו חטאת אשכחן יחיד ונשיא
ומשיח בין בעבודת כוכבים ובין בשאר מצות
צבור בעבודת כוכבים מגין אמר קרא ואם
נפש וילמד עליון מתחתון אלא צבור בשאר
מצות מגלן ילף מעיני מעיני ורבי האי תורה
אחת מאי עביד ליה מיבעי ליה לכדתניא
^{טז} לפי שמצינו שחלק הכתוב בין יחידים
למורובים יחידים בסקילה לפיכך ממזוג פלט
מורובין בסיף לפיכך ממזוג אבר יכול נחלוך
בקרבנותיהן תלמוד לומר תורה אחת יהיה
לכם ^{יז} מתקף לה רב חלקיה מהגרונאי טעמא
דכתב רחמנא תורה אחת יהיה לכם הא לאו
הכי ה"א נחלק מאי לייטו לייטו פר צבור
בשאר מצות הוא דמייתו כשבה יחיד בשאר
מצות הוא דמייתו שעיר נשיא בשאר מצות
הוא דמייתו פר לעולה ושעיר לחטאת
צבור בעבודת כוכבים הוא דמייתו ואלא
מאי שעירה יחיד נמי היינו קרבנו איצטרך
ס"ד אמינא הואיל וצבור בהוראה מייתו פר
לעולה ושעיר לחטאת אינהו נמי ניתו איפכא
א"נ ^{יח} צריך ואין לו תקנה קמ"ל א"ל לוי לרבי
מאי איריא דתני ט"ו ליתני ט"ז א"ל ^{יט} כמדומה
לי שאין לו מוח בקדקדו מאי דעתך אמו
אנוסת אביו אמו אנוסת אביו פלוגתא דרבי
יהודה ורבנן היא ובפלוגתא לא קא מיירי
ולא והרי איסור מצוה ואיסור קדושה דפליגי
רבי עקיבא ורבנן וקתני בפרקין קא אמרינן
והא ^כ בית שמאי מתירין את הצרות
לאחין ובית הלל אוסרין ^{כא} בית שמאי במקום
והרי אשת אחיו שלא היה בעולמו
דפלוני

ויונו ברת ושנגתו חמאת. אגז שטיסה
וריות (דף טז.) לדיימי לעיל לשגגתו
באחות אשה אלף מהבא:
מעיני מעיני. לא מנינו למימר אחי
מאות מאות דכל מאות דכתיב בעבודת
כוכבים אינטרין לכדדריש בספרי כל
מאות זו עבודת כוכבים ששקולה כנגד
כל המלות:

וַיֵּלֶם תַּחֲתוֹן מַעֲלִיּוֹ. וְאֵת
מִפּוֹק לִי דַכְתִּי הָעַם כֶּרֶת
בַּהֲדִיָּא כְּדֹרֶשִׁי רִבְנָן בְּסֻמּוֹן וִי"ל
דְּלִי הָהוּא כֶּרֶת בְּמִנְכֵּךְ אֵת הָעַם
דְּהִי כְּתִיב אֵת ה' הוּא מִנְכֵּךְ
וּכְרַתָּה וּכְפ' מִי שֶׁהִיא טִמְאָה (פְּסָקִים
דף 13ב) אֵת לִי לְרִבִּי מִנְכֵּךְ הֵימֵנו
מִנְכֵּךְ אֵת הָעַם:

וּרְבֵנָן הָאֵי סְבָרָא מִנָּא דְהוּ. וא"ת
 כולה מילתא תיפוק לִי
 מעליה דג"ש ניתנה לידרש לכל מייל
 וי"ל דעליה דכתיב גבי אחות אשה
 וגבי חטאת לא מופנה וההוא דיבוס
 ומופנה ור"ת אומר דאפילו מופנה
 ההיא דאחות אשה כיון דלחטאת דחטאת
 לאו מופנה צבקינן ליה למופנה מלך
 אחד ודרשינן ממופנה משני דלדין
 דלאמרינן בהמפלת (מדה דף כב:
 וס): **מִה עֲבֻדָּת בּוֹבְבִים דְּבַר**
שְׁחִיבִים עַל דְּיוֹבֵנָא בְּרֵת. וא"ת ואימא
 מזה עבודת כוכבים שחייבים על
 מונה סקילה וי"ל דלא גמרינן אלף מה
 דכתיב בההוא קרא דלא כתיב הֵסֵם
 אלף כרת דקסבר מגדף היינו עובד
 עבודת כוכבים וה"ל לרבנן דלא גמרי
 מה עבודת כוכבים שיש בה לאו וכרת
 ולא צעו לאו כיון דלא כתיב בההוא
 פרשה מדע דצפרק בתרא דמוכות (ד'
 יג: וס) ממעט פסח ומילה משום
 דצעינן דומיא דעבודת כוכבים דאמר
 רחמנא לא תעביר והי קום עשה
 יניחו ולא ממעט להו משום דליה
 בהו לאו כמו בעבודת כוכבים ומיהו
 לרבי דנפקא ליה חטאת מעליה צעי
 לאו וכרת כמו באחות אשה ואמי
 שפיר דצבצועות (דף ג:) דריש רבי
 דצפורק עול ומפר ברית ומגלה פנים
 אית בהו כרת ולא חשיב להו צהדי
 ששה ושלשים כריתות משום דלא
 אשכחן בהו לאו! (א)

וְרַבְנָן. לֵית לֵהוּ כְרֵת בְּצוּרָה עוֹלָם וּמִפְּרֵי בְרִית וּמוֹגֵלָה פִּסִּים אֵלָּא מוֹקְמִי ג' כְּרִיתוֹת בְּצֻד' כּוֹכְבִּים בְּסוּף פֶּרֶק אַרְבַּע מֵיתוֹת (מִסְהָדִין דף סד: ע"כ גִּלְיוֹן: **מֵאִי** דִּיֵּיתָּ דִּיֵּיתָּ פֶּר ב'ו'. קִסְבָּר דְּכִיּוֹן שְׁחֵלְקָם מִכֹּל חֵיבִי מֵיתוֹת ז"ד דְּמִמוֹנֵן פִּלְט חֲלָקִינֵן לֵהוּ מִכֹּל מִתְפָּרְסֵי קוֹשֵׁא דְלִיתוּ כִּשָּׁש אִו אִיל וּאִפִּי אִירָא שׁוֹם מִתְפָּרֵס דְּמֵיִיתִי מ"מ הוּא לִיה לִתְפָּרְסֵי:

וְהָרִי אִיסוּר מִצּוּה וְאִיסוּר קְדוּשָׁה
דַּפְּלִיגֵי ר"ע וּרְבֵנָן. כָּל
דּוֹכְמִי פִשְׁטוּט לִיָּה לְהַשִּׁיחַ דְּחִיבִי
לִפְסוּן לִרְעֵי דַלְמָה אִין קִידוּשִׁין
תּוֹפְסִין בְּחִיבִי דַלְמָה לֹאזְ בְּמִי
חִלָּה וְיִצּוּם יִנְהַר כְּמוֹ חִיבִי כְּרִיתָה
הִכָּא וְזִהְרַל (לִקְמוֹן דָּף ע"ט:) גְּבִי
פְּלוֹעַ דְּכָא וְכִרּוֹת שְׁפַחָה וּצְפָרְק ד'
מִיתָה (פְּסֵהֲדִין דָּף ג"ג:) וְתִימָה
לִרְעִי דַלְמָא לֹא אֲמַרְיִין נָמִי לִרְעֵי
דְּלִיתִי עֲשֵׂה וְלִדְחִי לֹא תַעֲשֵׂה:
בְּמֵה

עין משפט
נר מצוה

לד א מיי פ"א מהל'
שגגות הל' א ב ד:
לה ב מיי פ"ד מהלכות
ע"ז הלכה ב:

תוספות ישנים

קרבן
משונה ימים פר
צבור
בשאר מנות היום דמיית.
וא"ל ולימא ליה כבש או
אין ליתמיא בלתי קרבן
לנו לזדות מדעתנו קרבן
השם. וא"ל א"כ תנה לו
הוא הדין כדקאמר ימים פר
צבור קרבן מאי תחלו
אי לית קרבן דלמיתא
במקום אחר אין זה תחלו
וא"ל מימי קרבן דלמיתא
בזמן משום אין לנו לזדות
מדעתנו ו"ל:

מוסף רש"י

[illegible]